

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-КУЛЬТУРА"**

**для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
усіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу.
Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладачі: Лепейко Т. І.
Кривобок К. В.
Сорокіна А. С.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Основи підприємництва та бізнес-культура" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання / укл. Т. І. Лепейко, К. В. Кривобок, А. С. Сорокіна. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 38 с. (Укр. мов.)

Наведено тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями та темами; подано плани лекцій та практичних (семінарських) занять, матеріал щодо закріплення знань, а саме: самостійну роботу, індивідуальне завдання, контрольні запитання. Вміщено критерії та порядок оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Умови господарювання сучасних підприємств висувають нові цілі та завдання перед їх керівництвом. Усе більшого розвитку набуває малий та середній бізнес, що вимагає нових знань, насамперед, щодо організаційних аспектів підприємництва.

Навчальна дисципліна "Основи підприємництва та бізнес-культура" належить до циклу вибіркових гуманітарних і соціально-економічних орієнтованих дисциплін з напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент".

Метою дисципліни "Основи підприємництва та бізнес-культура" є формування системи базових знань щодо підприємницької діяльності, розуміння концептуальних засад функціонування підприємств різних форм власності, набуття вмінь обґрунтування створення власного бізнесу.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

ознайомлення студентів з основними категоріями підприємницької діяльності;

придбання теоретичних знань і практичних навичок щодо порядку створення та ліквідації підприємств різних форм власності;

засвоєння основ договірних відносин, ліцензування та патентування діяльності підприємств;

застосування на практиці знань щодо формування відносин із зовнішнім середовищем;

обґрунтування використання різних джерел фінансування підприємств;

придбання знань щодо бізнес-культури підприємництва.

Предмет навчальної дисципліни – особливості та закономірності створення функціонування та розвитку підприємств в різних сферах підприємницької діяльності.

З метою поглиблення знань студентів, формування в них вмінь та навичок, та набуття відповідних компетентностей, а також контролю засвоєння матеріалу, програмою передбачається проведення практичних занять та семінарів, а також самостійна робота студентів.

Структура навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Структура навчальної дисципліни
"Основи підприємництва та бізнес-культура"

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2. Змістовних модулів – 2	Шифр та назва галузі знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування"	Вибіркова. Рік підготовки 3. Семестри: 6
Кількість годин: усього 72 години. Змістовний модуль 1 – 35 годин; змістовний модуль 2 – 37 годин.	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030601 "Менеджмент"	Лекції – 16 годин. Практичні – 18 годин. Самостійна робота – 38 годин
Кількість тижнів викладання дисципліни – 17. Кількість годин на тиждень – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр	Вид контролю: залік

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна є вибірковою для напрямку підготовки 6.030601 "Менеджмент".

Необхідна навчальна база перед початком вивчення навчальної дисципліни.

З метою найкращого засвоєння навчального матеріалу студенти повинні до його початку опанувати знання й навички в галузі економічної теорії, мікроекономіки та макроекономіки, вищої математики.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять і виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента повинні сформуватися професійні компетентності, які наведено у табл. 2 – 4.

Таблиця 2

**Компетентності, які повинні бути сформовані у бакалаврів
за напрямом підготовки менеджмент у результаті вивчення
навчальної дисципліни**

Назва теми	Компетентності
1	2
Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти підприємницької діяльності	
Тема 1. Сутність підприємництва. Основні види підприємницької діяльності	Здатність обґрунтувати обрану організаційно-правову структуру будь-якого підприємства. Здатність враховувати вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємств різної сфери. Використовуючи різні джерела інформації, формувати інформаційне забезпечення управління організацією
Тема 2. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації	Здатність до формулювання підприємницьких ідей Здатність реалізації бізнес-ідей. Здатність контролювати рівень запасів, своєчасне поповнення ресурсів підприємства. Запроваджувати розподіл усіх видів ресурсів у часі та просторі та їх оптимальне співвідношення
Тема 3. Реєстрація підприємств різних форм власності	Здатність до визначення етапів реєстрації підприємств різних форм власності. Здатність до визначення певної організаційно-правової форми для підприємств різної галузі. Спроможність визначити схему реєстрації будь-якого підприємства. Здатність розрахувати реєстраційні витрати щодо створення нового підприємства
Тема 4. Ліцензування та патентування діяльності	Здатність визначити необхідність ліцензування певних видів підприємницької діяльності. Здатність визначення потреби у патентуванні діяльності підприємств
Тема 5. Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності	Здатність визначити необхідність проведення реорганізації діяльності підприємства. Здатність проведення процедури ліквідації підприємства. Здатність визначення потреби призупинення діяльності підприємства. Здатність проведення процедури санації підприємства. Здатність складання етапів проведення реорганізації чи санації підприємств. Спроможність розраховувати витрати на проведення

1	2
Тема 6. Джерела фінансування підприємницької діяльності	Здатність визначення джерел фінансування підприємницької діяльності. Спроможність розрахування відсотків різним видам кредитування. Здатність складання бізнес-плану для отримання кредиту. Здатність визначати результативність функціонування підприємств та оптимізувати витрати. Здатність обґрунтовувати потребу у внутрішньому та зовнішньому фінансуванні
Змістовний модуль 2. Інші аспекти ведення бізнесу	
Тема 7. Оподаткування, облік та звітність на підприємствах	Здатність до вибору форми оподаткування будь-якого типу підприємства. Здатність здійснювати контроль за складанням та веденням звітності на підприємстві. Здатність ведення податного обліку та контролю. Здатність здійснювати контроль за витратами та збитками організаційного формування
Тема 8. Контролюючі та наглядові органи	Здатність володіти методами максимізації прибутку. Здатність вміти визначати результативність функціонування підприємств
Тема 9. Ризики ведення бізнесу	Здатність визначення певних видів ризику для підприємства. Здатність розробки певних заходів щодо зменшення впливу різних видів ризиків на підприємницьку діяльність. Здатність розраховувати собівартість продукції та оптимізувати витрати підприємства
Тема 10. Захист бізнесу та підприємницька таємниця	Здатність обґрунтування певних етапів щодо захист підприємницької таємниці підприємства. Здатність визначення заходів захисту бізнесу. Здатність розрізняти добросовісну конкуренцію та визначати заходи по боротьбі з нею
Тема 11. Реклама в підприємницькій діяльності	Здатність до створення рекламної компанії спрямованої на споживача. Здатність створювати та обґрунтовувати імідж компанії задля її розвитку
Тема 12. Сутність, значення та поняття бізнес-культури	Здатність створення єдиного фірмового стилю компанії. Здатність до подолання бізнес конфліктів, що виникають в організації. Здатність створення корпоративної культури та ділової етики підприємства
Тема 13. Ділова та професійна	Здатність до ведення ділових листувань та нарад. Здатність створення іміджу компанії задля її подальшого розвитку.

Предметні компетентності та відповідні їм знання, уміння та навички з навчальної дисципліни

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
Визначення предмету, змісту, завдань і видів підприємницької діяльності	Визначати мету та програму проведення основ підприємництва, розуміти різницю між різними видами підприємницької діяльності у вирішенні організаційно-управлінських завдань	Здатність до організації та аналітичної роботи при створенні власного підприємства	Визначення основних етапів створення нового підприємства
Визначення та характеристика методів підприємницької діяльності	Володіти основними методами реєстрації та ведення власного бізнесу	Здатність до визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей явищ та процесів, здатність їх деталізувати, систематизувати і моделювати	Визначення впливу факторів, оцінка досягнутих результатів
Основних положень законодавчої бази при веденні бізнесу	Здійснювати підбір необхідної інформації за даними українського законодавства бухгалтерського та податкового обліку	Здатність до організації бухгалтерського та податкового законодавчого забезпечення підприємницької діяльності	Систематизація бухгалтерського, податкового інформаційного та законодавчого забезпечення підприємництва
Методики проведення рекламної діяльності підприємницької діяльності підприємства	Провести аналіз діяльності підприємства та розробити етапи рекламної компанії підприємства	Здатність до відокремлення етапів розвитку підприємства та складання рекламної компанії діяльності підприємства	Розробка напрямів рекламної компанії задля покращення діяльності підприємства
Аналізу основних	Визначати основні фінансові показники	Здатність до інтерпретації	Визначення впливу основних

показників діяльності підприємства	діяльності підприємства та оцінювати їх динаміку	результатів аналізу діяльності підприємства	фінансових результатів на діяльність підприємства в цілому
------------------------------------	--	---	--

Таблиця 4

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм уміння, яким мають володіти випускники напряму підготовки "Менеджмент" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни

Компетентності фахівця	Уміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
1. Здатність враховувати вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємств різної сфери	1.1. Використовуючи різні джерела інформації, формувати інформаційне забезпечення управління організацією. 1.2. Проводити внутрішній та зовнішній аналіз факторів, що впливають на основні показники роботи підприємства. 1.3. Визначати перелік питань і показників, що забезпечують повноту аналізу й оцінки діяльності підприємства в цілому
2. Здатність аналізувати основні показники виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства	2.1. Здійснювати аналіз виробництва та реалізації продукції, собівартості продукції, основних засобів, трудових ресурсів і витрат на оплату праці працівників. 2.2. Здійснювати аналіз господарської діяльності окремих підрозділів підприємства, обирати показники й напрями аналізу з точки зору їх наступності з узагальнюючими показниками щодо діяльності підприємства в цілому
3. Здатність визначення певних видів ризику для підприємства	3.1. Розробляти певні заходи щодо зменшення впливу різних видів ризиків на підприємницьку діяльність. 3.2. Оцінювати вплив економічної ефективності використання фінансових, матеріальних, трудових ресурсів та основних засобів, задля зменшення ризику ведення бізнесу. 3.3. Розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення та визначати "вузькі" місця на підприємстві; розробляти пропозиції щодо їх ліквідації. 3.4. Знаходити шляхи підвищення ефективності господарювання та прогнозувати можливі результати фінансово-господарської діяльності підприємства
4. Здатність визначити	4.1. Складання етапів проведення реорганізації чи

необхідність проведення реорганізації діяльності підприємства	санакції підприємств. 4.2. Спроможність розраховувати витрати на проведення реорганізаційних процедур. 4.3. Складання етапів проведення реорганізації чи санації підприємств, визначення потреби призупинення діяльності підприємства
---	---

Програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за напрямом підготовки "Менеджмент".

2. Тематичний план навчальної дисципліни

З самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і з її структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Основи підприємництва та бізнес-культура" здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття; самостійна робота студентів.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів, що є відносно окремим самостійним блоком дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план навчальної дисципліни наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

№ п/п	Тема	Кількість навчальних годин, відведених на:				
		лекції	семінарські	практичні	самостійну роботу	усього
1	2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти підприємницької діяльності						
1	Сутність підприємництва. Основні види підприємницької діяльності	2		2	2	6

2	Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації		1	1	3	5
3	Реєстрація підприємств різних форм власності	2		1	3	6
4	Ліцензування та патентування діяльності		1		4	5
5	Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності	2	1		3	6

Закінчення табл. 5

1	2	3	4	5	6	7
6	Джерела фінансування діяльності підприємств	2	1	1	3	7
	Всього	8	4	5	18	35
Змістовний модуль 2. Інші аспекти ведення бізнесу						
7	Оподаткування, облік та звітність на підприємствах	2		1	3	6
8	Контролюючі та наглядові органи			2	2	4
9	Ризики ведення бізнесу	2	1	1	3	7
10	Захист бізнесу та підприємницька таємниця	2	1		3	6
11	Реклама в підприємницькій діяльності		1		3	4
12	Сутність, значення та поняття бізнес-культури	2	1		3	6
13	Ділова та професійна етика		1		3	4
	Всього	8	5	4	20	37

3. Зміст навчальної дисципліни за модулем та темами

Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти підприємницької діяльності

Тема 1. Сутність підприємництва. Основні види підприємницької діяльності

Поняття підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Законодавче врегулювання ведення бізнесу. Підприємництво як особлива економічна категорія, функції та принципи підприємницької діяльності. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Роль та функції підприємця. Якості підприємця. Фізичні та юридичні особи, їх відмінність та особливості функціонування. Великий, середній і малий бізнес. Роль антимонопольного законодавства в розвитку економіки. Легальний і тіньовий бізнес. Поняття комерційної і некомерційної організації. Роль некомерційної організації в бізнесі.

Тема 2. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації

Поняття "підприємницька ідея", її зміст. Джерела формування нових ідей. Сфера і технологія підприємницьких рішень. Економічні методи підприємницьких рішень.

Тема 3. Реєстрація підприємств різних форм власності

Види підприємств в Україні. Особливості створення підприємств різних форм власності. Вимоги до статутного фонду.

Порядок реєстрації підприємств в Україні. Установчі та реєстраційні документи. Резервування найменування підприємства. Вимоги до складу засновників у різних організаційних формах підприємств.

Вартість реєстрації юридичних та фізичних осіб. Особливості реєстрації акціонерних товариств, товариства з обмеженою відповідальністю, приватних підприємств, командитних товариств тощо. Внесення змін до установчих документів.

Тема 4. Ліцензування та патентування діяльності

Поняття ліцензії та ліцензування. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню. Законодавче врегулювання ліцензування. Порядок отримання ліцензії. Вартість ліцензій по різних видах економічної діяльності.

Поняття патентування. Особливості та порядок придбання патенту у видавничій сфері. Продовження патенту та порядок його скасування. Короткотерміновий патент. Вартість патентів по видах діяльності.

Тема 5. Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності

Ліквідація підприємств та призупинення діяльності. Порядок ліквідації підприємств: за вимогами засновників, за рішенням суду. Вартість ліквідації підприємств. Банкрутство та санація. Відносини з контролюючими та наглядовими органами під час ліквідації.

Тема 6. Джерела фінансування підприємницької діяльності

Власні, позикові та залучені джерела фінансування підприємницької діяльності. Кредитування підприємств різних форм власності. Види кредитів. Банківське кредитування. Принципи та умови кредитування. Вимоги до документів, необхідних для отримання кредиту.

Вартість залучених та запозичених коштів. Особливості забезпечення. Фінансування бізнесу за рахунок власних коштів. Лізинг обладнання як альтернатива кредиту. Венчурне фінансування: сутність, особливості та можливість отримання.

Змістовний модуль 2. Інші аспекти ведення бізнесу

Тема 7. Оподаткування, облік та звітність на підприємствах

Загальна та спрощена система оподаткування, обліку та звітності підприємницької діяльності. Особливості для юридичних осіб різних форм власності та фізичних осіб. Єдиний податок для юридичних та фізичних осіб.

Порядок та форми ведення обліку на підприємствах. Види податків. Податкові пільги в різних сферах діяльності. Штрафні санкції.

Тема 8. Контролюючі та наглядові органи

Контролюючі органи. Наглядові органи. Взаємовідносини з податковою адміністрацією, фондами. Санітарно-епідеміологічний контроль. Екологічний нагляд.

Проведення перевірок. Силові структури, органи влади та місцевого самоврядування, їх повноваження.

Тема 9. Ризики ведення бізнесу

Види ризиків. Види і особливості економічних, політичних, комерційних, інвестиційних і виробничих ризиків.

Способи зменшення ризиків для бізнесу. Роль і види страхування. Франчайзинг і лізинг як способи зниження ризиків.

Тема 10. Захист бізнесу та підприємницька таємниця

Внутрішні і зовнішні шахрайства. Внутрішні та зовнішні забезпечення безпеки бізнесу. Боротьба недобросовісною конкуренцією. Закони безпеки. Організація системи безпеки.

Поняття підприємницької таємниці. Предмет та об'єкти комерційної таємниці. Законодавче врегулювання. Урахування в договірних відносинах. Порядок її розголошення та нагляд за дотриманням. Відповідальність за розголошення таємниці.

Тема 11. Реклама в підприємницькій діяльності

Значення реклами у підприємницькій діяльності. Взаємозв'язок розвитку підприємницької діяльності та рекламної компанії підприємства. Цільова направленість рекламної компанії. Недобросовісна конкуренція.

Тема 12. Сутність, значення та поняття бізнес-культури

Поняття культури, бізнес-культури та культури підприємництва. Культура підприємницьких організацій. Історія виникнення та формування культури підприємницьких організацій. Корпоративна культура.

Тема 13. Ділова та професійна етика

Етичний кодекс підприємців 1912 року. Професійно-етичний кодекс. Етичний кодекс фірми. Поняття іміджу організації та формування привабливого іміджу. Мовна культура ділової розмови. Субординація в ділових відносинах. Організація ділових контактів. Службовий кабінет. Ділове листування. Культура та техніка телефонної розмови. Візитні картки. Діловий протокол. Ділові подарунки. Зовнішній вигляд.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти

підприємницької діяльності

Тема 1. Сутність підприємництва. Основні види підприємницької діяльності

1. Поняття підприємницької діяльності, її функції. Цілі організацій.
  2. Законодавче врегулювання бізнесу.
  3. Зовнішня та внутрішня середа підприємницької діяльності.
  4. Роль та функції підприємця. Фізичні та юридичні особи, їх відмінність та особливості функціонування.
  5. Поняття комерційної і некомерційної організації.
  6. Якісні і кількісні критерії класифікації фірм.
- Література:** [1 – 4; 6; 8 – 12; 17; 18; 34 – 38].

Тема 3. Реєстрація підприємств різних форм власності

1. Види підприємств в Україні.
  2. Особливості створення підприємств різних форм власності.
  3. Порядок реєстрації підприємств в Україні.
  4. Вартість реєстрації юридичних та фізичних осіб.
  5. Особливості реєстрації підприємств різної організаційно-правової форми.
  6. Внесення змін до установчих документів.
- Література:** [1 – 3; 6 – 8; 14; 17; 34 – 38].

Тема 5. Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності

1. Порядок ліквідації підприємств
  1. Вартість ліквідації підприємств.
  2. Призупинення діяльності
  3. Банкрутство та санація.
  4. Відносини з контролюючими та наглядовими органами під час ліквідації.
- Література:** [1 – 3; 5 – 6; 8; 16; 17; 34 – 38].

Тема 6. Джерела фінансування підприємницької діяльності

1. Власні, позикові та залучені джерела фінансування підприємницької діяльності.

2. Кредитування підприємств різних форм власності.
3. Вартість залучених та запозичених коштів.
4. Венчурне фінансування: сутність, особливості та можливість отримання.

Література: [1 – 3; 11; 18; 20; 34 – 38].

Змістовний модуль 2. Інші аспекти видавничого бізнесу

Тема 7. Оподаткування, облік та звітність на підприємствах

1. Загальна та спрощена система оподаткування, обліку та звітності підприємницької діяльності.
2. Єдиний податок для юридичних та фізичних осіб.
3. Податкові пільги.
4. Штрафні санкції.

Література: [1 – 3; 17; 34 –38].

Тема 9. Ризики ведення бізнесу

1. Види і особливості економічних, політичних, комерційних, інвестиційних і виробничих ризиків.
2. Способи зменшення ризиків для бізнесу.
3. Роль і види страхування.

Література: [3; 5; 6; 11; 12; 16; 19; 34 – 38].

Тема 10. Захист бізнесу та підприємницька таємниця

1. Внутрішні і зовнішні шахрайства.
2. Боротьба з із недобросовісною конкуренцією.
3. Організація системи безпеки.
4. Поняття підприємницької таємниці.
5. Порядок розголошення підприємницької таємниці та нагляд за дотриманням.

Література: [1 – 7; 12; 15 – 17; 22; 34 – 38].

Тема 12. Сутність, значення та поняття бізнес-культури

1. Поняття культури, бізнес-культури та культури підприємництва.
2. Культура підприємницьких організацій, її особливості

3. Історія виникнення та формування культури підприємницьких організацій.

4. Поняття та особливості корпоративної культури.

Література: [12; 15 – 17; 23; 34 – 38].

5. Плани практичних та семінарських занять

Змістовний модуль 1. Організаційно – правові аспекти підприємницької діяльності

Практичне завдання за темою "Сутність підприємництва. Основні види підприємницької діяльності" (2 години)

1. Форма заняття – практикум-обговорення.

У табл. 6 наведені деякі типові цілі і задачі організацій, де "+" означають, що дана мета властива організації, зазначеної у відповідному стовпчику шапки таблиці. Знаки питання вказують тільки на часткову можливість (тобто така ціль властива не всім подібним організаціям). У пунктах 8 – 10 ви можете вказати будь-як інші цілі, а в самому правому стовпчику відзначаються цілі, властиві вашій власній організації.

1. Ви вирішили створити власне підприємство. Побудуйте систему факторів зовнішнього та внутрішнього середовища для Вашого підприємства.

2. Сформулюйте якості, якими повинен володіти підприємець. Зробіть порівняльну характеристику менеджера та підприємця.

Таблиця 6

Можливі основні цілі різних організацій

Мета	Благодійні організації	Лікарня або школа	Страхова або будівельна компанія	Фірма-виробник	Ваше власне підприємство
1. Вживання	+	+	+	+	
2. Надання послуг	+	+	+	+	
3. Зростання	+		+	+	
4. Бути великою організацією	?	?	?	?	
5. Функціонувати	+	+	+	+	

ефективно					
6. Приносити прибуток		?	+	+	
7. Бути високорентабельною організацією		?	+	+	
8					
9					
10					

Семінарське заняття за темою "Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації" (1 година)

1. Поняття "підприємницької ідей", її значення та зміст.
2. Методи генерації ідей.
3. Оцінка ідей.
4. Бізнес-ідея як інтелектуальна власність компанії.

Література: [3; 12; 16; 19; 21 – 24; 34 – 38].

Практичне завдання (1 година): за допомогою методу мозкової атаки та на основі визначених даних про зовнішнє середовище власного підприємства, необхідно сформулювати підприємницькі ідеї щодо створення та розвитку підприємства.

Семінарське заняття за темою "Реєстрація підприємств різних форм власності" (1 година)

1. Види підприємств в Україні.
2. Особливості створення підприємств різних форм власності. Вимоги до статутного фонду.
3. Порядок реєстрації підприємств в Україні.
4. Особливості реєстрації акціонерних товариств, товариства з обмеженою відповідальністю, приватних підприємств, командитних товариств тощо.

Література: [1 – 3; 6 – 8; 17; 34 – 38].

Практичне завдання: за результатами семінарського завдання скласти аналітичну таблицю, в яку звести інформацію про вид юридичної особи, засновників, форму засновницьких документів, органи керівництва.

Практичне заняття за темою "Реєстрація підприємств різних форм власності" (1 година)

1. Ви створюєте власне підприємство. Яку організаційно-правову форму підприємницької діяльності ви виберете на початку своєї діяльності, якщо ваше підприємство є: типографією, промисловим підприємством, будівничою організацією, страховою компанією; кредитною організацією; торгівельною організацією; приватною лікарнею або школою. Відповідь обґрунтуйте.

2. На основі зразків установчих договорів підприємств різної форми власності складіть власний договір.

3. Побудуйте схему реєстрації вашого підприємства.

Семінарське заняття за темами "Ліцензування діяльності" та патентування господарської діяльності" (1 година)

1. Види економічної діяльності, що підлягають ліцензуванню.

2. Вартість ліцензій по різних видах діяльності.

3. Особливості та порядок придбання патенту.

4. Вартість патентів за видами діяльності.

Література: [1 – 3; 9; 10; 17; 34 – 38].

Семінарське заняття за темою "Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності" (1 година)

1. Особливості ліквідації підприємств та призупинення діяльності.

2. Порядок та вартість ліквідації підприємств.

3. Обґрунтування необхідності та розрахунок вартості ліквідації обраного підприємства.

Література: [1 – 3; 5; 6; 8; 16; 17; 34 – 38].

Семінарське заняття за темою "Джерела фінансування видавничо-поліграфічної діяльності" (1 години)

1. Прибуток підприємства, його формування та розподіл.

2. Власні, позикові та залучені джерела фінансування підприємницької діяльності. Їх особливості та доступність в Україні.

3. Види кредитів. Принципи та умови кредитування. Лізинг.

4. Вартість залучених та запозичених коштів.

5. Особливості забезпечення (застава, порука, гарантія)

6. Венчурне фінансування: сутність, особливості та можливість отримання.

Література: [1 – 3; 11; 18; 20; 22 – 24; 34 – 38].

Практичне заняття за темою "Джерела фінансування видавничо-поліграфічної діяльності" (1 година)

1. Необхідно визначити вартість кредиту при різних методах нарахування процентів (простих, складних тощо).

2. Торгівельному підприємству необхідно придбати обладнання за умов недостатності коштів. На основі певних даних треба вибрати найвигідніший засіб придбання обладнання: кредит чи лізинг.

Змістовний модуль 2. Інші аспекти видавничого бізнесу

Практичне заняття за темою "Оподаткування, облік та звітність у видавництвах" (1 година)

1. На основі даних розрахувати розмір виплат із фонду заробітної плати.

2. Маючи дані про витрати та доходи підприємства розрахувати прибуток підприємства та розмір податків з прибутку.

3. Маючи дані про річний обіг коштів підприємства, необхідно визначити можливість пільгового оподаткування.

4. На основі даних про господарську діяльність підприємства необхідно розрахувати основні показники діяльності підприємства: витрати, дохід, прибуток тощо. Отриманні дані занести в форму 1 та форму 2 (баланс підприємства та звіт про фінансові показники).

Практичне заняття за темою "Контролюючі та наглядові органи" (2 години)

1. Визначить схему відносин з контролюючими та наглядовими органами для вашого обраного підприємства.

2. Обговорення структури існуючих органів в Україні та законодавчого врегулювання взаємодії з ними.

Література: [1 – 3; 6; 8 – 10; 17; 34 – 38].

Семінарське заняття за темою "Ризики ведення бізнесу" (1 година)

1. Об'єктивні і суб'єктивні причини підприємницького ризику.

2. Класифікація підприємницьких ризиків.

3. Основні методи боротьби з ризиком.

Література: [3; 5; 6; 11; 12; 16; 19; 34 – 38].

Практичне заняття за темою "Ризики у видавничому бізнесі" (1 година)

Підприємство має два варіанти ризикового вкладення. На основі даних при збитки та доходи підприємства, а також приймаючи до уваги розрахунки вірогідності появи того чи іншого випадку, визначити варіант вкладення. Розрахунки провести методом побудови дерева цілей.

Семінарське заняття за темою "Захист бізнесу та підприємницька таємниця" (1 година)

1. Поняття підприємницької таємниці. Предмет та об'єкти комерційної таємниці.

2. Порядок її розголошення та нагляд за дотриманням.

3. Відповідальність за розголошення таємниці.

4. Правила інформаційної безпеки.

5. Організація системи безпеки.

6. Боротьба з недобросовісною конкуренцією.

Література: [1 – 7; 12; 15 – 17; 22; 34 – 38].

Семінарське заняття за темою "Реклама в підприємницькій діяльності" (1 година)

1. Охарактеризуйте значення реклами у діяльності підприємств.

2. Значення поліграфічної продукції як реклами.

3. Законодавство у рекламній сфері та його вплив на діяльність підприємств.

4. Питання ділової етики щодо недобросовісної конкуренції за допомогою рекламної продукції.

Література: [1 – 7; 12; 15 – 17; 22; 34 – 38].

Семінарське заняття за темою "Сутність, значення та поняття бізнес-культури" (1 година)

1. Історії успіху видатних підприємців минулого та сучасного.

2. Сутність та психологічні складові підприємницького успіху.

3. Бізнес-освіта і сучасні вимоги до неї.

4. Командоутворення, як запорука успіху розвитку бізнесу.

5. Бізнес конфлікти та їх подолання.

Література: [1 – 7; 12; 15 – 17; 22; 34 – 38].

Семінарське заняття за темою "Ділова та професійна етика" (1 година)

1. Зовнішній вигляд та мовна культура ділової розмови.

2. Субординація в ділових відносинах та моделі ділового спілкування.

3. Організація ділових контактів.

4. Невербальні засоби ділового статусу.

5. Культура та техніка телефонної розмови та листування.

6. Діловий протокол. Ділові подарунки.

Література: : [1 – 7; 12; 15 – 17; 22; 34 – 38].

6. Самостійна робота студентів

Вивчення модуля "Основи підприємництва та бізнес-культура" потребує від слухачів поглиблених знань, що отримують під час самостійної роботи над спеціальною літературою. Насамперед, слухачам потрібно ознайомитись з законодавчо-нормативною базою щодо функціонування підприємств, періодичним виданнями з економіки та управління.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:
вивчення лекційного матеріалу;
робота з вивчення рекомендованої літератури;
вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни;
підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.

Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Таблиця 7

Перелік питань для самостійного опрацювання

№ п/п	Назва теми	Питання для самостійного опрацювання за модулям та темами	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Організаційно-правові аспекти підприємницької діяльності			
1	Тема 1. Сутність підприємництва Основні види діяльності в сфері бізнесу	1. Підходи до визначення понять "бізнес", "підприємництво", "підприємницька діяльність". 2. Відмінність підходів до підприємництва у різних країнах світу. 3. Документи, що визначають види економічної діяльності в Україні. 4. Нормативна база, що регулює діяльність підприємств	[1 – 4; 6; 8 – 12; 17; 18; 20 – 25; 34 – 38]
2	Тема 2.	1. Поняття "підприємницької ідей", її	[3; 12; 16; 19 –

	Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації	значення та зміст. 2. Методи генерації ідей. 3. Оцінка ідей. 4. Бізнес-ідея як інтелектуальна власність компанії	21 – 24; 34 – 38]
3	Тема 3. Реєстрація підприємств різних форм власності	1. Обмеження щодо створення та реєстрації організацій різних форм власності. 2. Особливості реєстрації підприємств у різних країнах світу	[1 – 3; 6 – 8; 17; 34 – 38]
4	Тема 4. Ліцензування діяльності та патентування діяльності	1. Види економічної діяльності, що підлягають ліцензуванню. 2. Вартість ліцензій по різних видах діяльності. 3. Особливості та порядок придбання патенту. 4. Вартість патентів по видах діяльності. 5. Особливості ліцензування та патентування підприємств	[1 – 3; 9; 17; 34 – 38]
5	Тема 5. Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності	1. Застосування процедур банкрутства та санації. 2. Особливості ліквідації підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм	[1 – 3; 5 – 6; 8; 16; 17; 34 – 38]
Змістовний модуль 2. Інші аспекти ведення бізнесу			
6	Тема 6. Джерела фінансування підприємницької діяльності	1. Шляхи фінансування власного бізнесу. 2. Вартість залученого капіталу у видавництво. 3. Обмеження та доступність різних джерел фінансування для підприємств різноманітної діяльності	[1 – 3; 11; 18; 20; 22 – 24; 34 – 38]

Закінчення табл. 7

1	2	3	4
7	Тема 7. Оподаткування, облік та звітність на підприємствах	1. Порядок звітування та обліку для підприємств різних організаційно-правових форм. 2. Передумови вибору виду оподаткування	[1 – 3; 17; 34 – 38]
8	Тема 8. Контролюючі та наглядові органи	1. Структура наглядових та контролюючих органів для підприємств різних форм власності. 2. Особливості наглядових та контролюючих органів для різних видів діяльності	[1 – 3; 6; 8 – 10; 17; 34 – 38]
9	Тема 9. Ризики ведення бізнесу	1. Характеристика основних ризиків зовнішнього і внутрішнього середовища підприємництва в Україні. 2. Чому дотепер зовнішнє середовище при аналізі проблем бізнесу для українських підприємців стоїть на першому місці	[3; 5; 6; 11; 12; 16; 19; 22; 34 – 38]
10	Тема 10.	1. Сутність підприємницької таємниці.	[1 – 7; 12; 15 –

	Захист бізнесу та підприємницька таємниця	2. Відображення підприємницької таємниці у договірних відносинах.	17; 22; 34 – 38]
11	Тема 11. Реклама в підприємницькій діяльності	1. Значення реклами у діяльності поліграфічного підприємства. 2. Значення поліграфічної продукції як реклами. 3. Законодавство у рекламній сфері та його вплив на діяльність підприємств різних галузей. 4. Питання ділової етики щодо недобросовісної конкуренції за допомогою рекламної поліграфічної продукції	[3; 5; 6; 11; 12; 16; 19; 22; 34 – 38]
12	Тема 12. Сутність, значення та поняття бізнес-культури	1. Що таке культура підприємництва. 2. Назвіть складові елементи культури підприємництва. 3. У чому полягає зміст культури підприємницької організації. 4. Що таке підприємницька етика. 5. Що розуміється під діловим етикетом. 6. У чому сутність ділового кодексу підприємця	[3; 5; 6; 11, 12; 16; 19 – 22; 34 – 38]
13	Тема 13. Ділова та професійна етика	1. Що має на увазі етичний кодекс фірми. 2. У чому полягає сутність привабливого іміджу. 3. Як повинні вестися ділові бесіди. 4. Норми звернення, привітання та знайомства. 5. У чому сутність культури мовлення підприємця. 6. Який має бути зовнішній вигляд і манери підприємця	[1 – 4; 6; 8 – 12; 17; 18; 20 – 25; 34 – 38]

7. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть особливості створення, реєстрації, реорганізації і ведення бізнесу господарських підприємств?
2. Перелічіть особливості формування статутного капіталу для підприємств різних форм власності?
3. Які існують види та організаційно-правові форми підприємств?
4. Назвіть особливості та необхідність ліцензування та патентування підприємств?
5. Визначте особливості обліку та звітності на підприємствах?
6. Назвіть існуючі системи оподаткування для підприємств різної сфери?
7. Перелічіть контролюючі і наглядові органи та назвіть їх права та обов'язки?
8. Що таке відповідальність підприємців?

9. Визначить механізм відкриття, використання рахунків і розрахунки у сфері підприємництва?
10. Сформулюйте проблеми кредитування суб'єктів підприємництва в Україні?
11. Визначте особливості венчурного фінансування в Україні?
12. Які особливості договірних відносин у сфері підприємництва?
13. Визначте різницю між поняттями "підприємницької таємниці" та "захист бізнесу"?
14. Опишіть процедуру ліквідації підприємств та призупинення діяльності?
15. Назвіть особливості реєстрації фізичних та юридичних осіб?
16. Визначте порядок внесення змін до установчих документів?
17. Які існують ризики в підприємницькій діяльності?
18. Назвіть основні засоби скорочення ризиків?
19. У яких випадках слід застосувати процедуру банкрутства та санації підприємств?
20. У чому особливості розвитку бізнесу в Україні на сучасному етапі?
21. Яке значення реклами в бізнесі?
22. Обґрунтуйте значення фірмового стилю для успіху підприємства?
23. Обґрунтуйте вимоги до ділових, професійних та особистих рис підприємця?
24. Основі цілі генерації підприємницької ідеї?
25. Основні джерела фінансування підприємницької діяльності?
26. Що таке культура підприємництва?
27. Назвіть складові елементи культури підприємництва?
28. У чому полягає зміст культури підприємницької організації?
29. Що таке підприємницька етика?
30. Що розуміється під діловим етикетом?
31. У чому сутність ділового кодексу підприємця?
32. Що має на увазі етичний кодекс фірми?
33. У чому полягає сутність привабливого іміджу?
34. Як повинні вестися ділові бесіди?
35. Перелічіть норми звернення, привітання та знайомства?
36. У чому сутність культури мовлення підприємця?
37. Який має бути зовнішній вигляд і манери підприємця?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);
групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні і групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції; робота в малих групах; семінари – дискусії; мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; банки візуального супроводження.

Проблемні лекції направлено на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю,

складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод – це метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг.

Рольові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Дидактичні ігри – метод імітації (наслідування, відображення) прийняття управлінських рішень в різноманітних ситуаціях шляхом програвання (розігрування) за правилами, які вже розроблено або виробляються самими учасниками, реалізується через самостійне вирішення студентами поставленої проблеми за умови недостатності необхідних знань, коли вони змушені самостійно опанувати новий зміст або шукати нові зв'язки в уже засвоєному матеріалі.

Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

Методики активізації процесу навчання наведено в табл. 8.

Перелік методик активізації процесу навчання студентів

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Сутність підприємництва. Основні види діяльності в сфері бізнесу	Тренінг: Визначення необхідних якостей підприємця та критеріїв успішного бізнесу. Мозкова атака щодо визначення можливих цілей організацій. Робота в малих групах: побудова схеми впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на поліграфічне підприємство
Тема 2. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації	Семінар-дискусія на тему: "Формування підприємницької ідеї". Кейс: обґрунтування підприємницької ідеї розвитку поліграфічного підприємства
Тема 3. Реєстрація підприємств різних форм власності	Семінар-дискусія на тему: "Створення свого бізнесу". Презентація аналітичної таблиці щодо створення підприємств різної форми власності. Робота в малих групах: заповнення установчих документів при створенні поліграфічного підприємства певної форми власності. Банк візуального супроводження: Схема реєстрації юридичних та фізичних осіб – підприємців; зразок установчих документів при створенні підприємств різних форм власності
Тема 4. Ліцензування діяльності та патентування діяльності	Семінар – дискусія на тему: "Ліцензування та патентування в бізнесі". Банк візуального супроводження: роздавальний матеріал щодо видів економічної діяльності, які підлягають ліцензуванню. Робота в малих групах, кейс: визначення умов ліцензування та патентування при певних обставинах
Тема 5. Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності	Семінар – дискусія на тему: "Реорганізація та ліквідація підприємства"

Закінчення табл. 8

1	2
Тема 6. Джерела фінансування підприємницької діяльності	Семінар – дискусія на тему: "Переваги та недоліки основних джерел фінансування поліграфічного підприємства." Тренінг: розрахунки вигідності кредитів різних видів. Кейс: вибір оптимального варіанту придбання обладнання (кредит чи лізинг)
Тема 7. Оподаткування, облік і звітність на	Тренінг: визначення розміру виплат з фонду заробітної плати; визначення прибутку підприємства. Кейс: вибір виду оподаткування.

підприємствах	Тренінг: складання фінансової звітності
Тема 8. Контролюючі та наглядові органи	Дискусія: Обговорення структури контролюючих та наглядових органів в Україні та законодавчого регулювання взаємодії з ними Банк візуального супроводження: структура контролюючих та наглядових органів в Україні
Тема 9. Ризики ведення бізнесу	Семінар – дискусія на тему: "Сутність та види ризиків у видавничому бізнесі". Кейс: вибір найменш ризикового варіанту капіталовкладень
Тема 10. Захист бізнесу та підприємницька таємниця	Семінар – дискусія на тему: "Підприємницька таємниця в бізнесі"
Тема 11. Реклама в підприємницькій діяльності	Семінар – дискусія на тему: "Реклама в діяльності підприємств різних галузей та фірмовий стиль як засіб реклами"
Тема 12. Сутність, значення та поняття бізнес-культури	Кейс: Значення корпоративної культури задля створення іміджу підприємця та його вплив на успіх ведення бізнесу.
Тема 13 Ділова та професійна етика	Ділова гра: Значення жестів, міміки та одягу при співбесіді на роботу

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Експрес-тести (на лекціях) оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять.
2. Виконання індивідуального завдання.
3. Проведення проміжного тестування та поточного контролю.
4. Проведення підсумкових контрольних работ.

Для оцінки роботи студента протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок, які студент отримує під час лекційних, практичних (семінарських), занять та оцінок за контрольні заходи (табл. 9). Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни в семестрі 100 балів.

Таблиця 9

Накопичувальна рейтингова система оцінювання

Теми змістовного модуля		Кількість балів за певний вид роботи										
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	ДЗ	доповідь	робота в малих групах	участь у дискусії	поточні КР	підготовка КР	Σ	
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
ЗМ1	Тема 1. Сутність підприємництва. Основні види діяльності в сфері бізнесу	1		2		2		1			20	6
	Тема 2. Підприємницькі ідеї і методи їх реалізації		1	1	1	1	1	1				6
	Тема 3. Реєстрація підприємств різних форм власності	1	1		1	1	1	1	3			9
	Тема 4. Ліцензування та патентування діяльності		1		2	1						4
	Тема 5. Порядок ліквідації підприємства та призупинення діяльності	1		1	1	1	1	1				6
	Тема 6. Джерела фінансування підприємницької діяльності	1		1		1	1		3			7
ЗМ2	Тема 7. Оподаткування, облік та звітність на підприємствах	1		2	1	1	1				15	
	Тема 8. Контролюючі та наглядові органи		2	1		1	1		3		8	
	Тема 9. Ризики ведення бізнесу	1	1			1	1				4	
	Тема 10. Захист бізнесу та підприємницька таємниця	1	1	2		1			3		8	
	Тема 11. Реклама в підприємницькій діяльності		1		1	1	1	1			5	

Закінчення табл. 9

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Тема 12. Сутність, значення та поняття бізнес-культури	1	1			1	1		3		7
	Тема 13. Ділова та професійна етика		1		1	1	1				15
	Σ	8	10	10	8	14	10	5	15	20	100

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання модульних завдань.

При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Проміжний тестовий контроль проводиться двічі за семестр.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями. Формат тестових завдань поділяється на завдання із запропонованими відповідями, із яких вибирають одну правильну (закрита форма), та завдання з вільно конструйованими відповідями. (відкрита форма).

Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах навчальної дисципліни "Основи підприємництва та бізнес-культура" та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Тестові завдання закритої форми складаються з трьох компонент: інструкції з їх виконання, запитальної (змістової) частини та відповіді(ей).

Тестові завдання закритої форми розрізняються за принципом побудови відповіді.

І. *Альтернативні* тестові завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так – ні"; "правильно – неправильно" тощо. Їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі.

Тестові завдання з *множинним вибором* передбачають принаймні три можливі відповіді (але не більше п'яти). Завдання такого типу доцільно використовувати у тих випадках, коли необхідно перевірити уміння правильно відтворювати отримані знання. У цьому типі тестових завдань у запропонованих декількох відповідях є правильною лише одна.

Розрізняють декілька варіантів тестів з множинним вибором.

1. Тестові завдання з *простим множинним вибором*, відповідь яких будується за принципом *класифікації*. Їх використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь більш складна, ніж відповідь типу "так – ні". Така форма тестового завдання є проміжною між альтернативними тестовими завданнями та тестовими завданнями з множинним вибором.

2. Тестові завдання з *множинним вибором*, побудова відповіді яких використовує принцип *класифікації*, рекомендується використовувати при перевірці умінь вільного орієнтування у групі схожих понять, явищ, процесів тощо.

3. Тестові завдання, у відповідях яких застосовано принцип *кумуляції*, доцільно використовувати для перевірки повноти знань та умінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, найбільш вірною, найбільш повною.

При складанні тестових завдань з множинним вибором можливе *сполучення* всіх вище зазначених принципів.

II. Тестові завдання *на відновлення відповідності частин* являють собою модифікацію тестових завдань з множинним вибором і подаються у вигляді двох чи більше колонок слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо.

III. Тестові завдання *на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку)* рекомендується для перевірки умінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. При виконанні таких завдань тестований аналізує запропонований матеріал, синтезує його та робить відповідні висновки. У разі аналізу запропонований до тестування матеріал поділяється на окремі частини і визначаються їх взаємовідносини; у разі синтезу – окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в єдине ціле.

IV. Тестові завдання з *множинними відповідями "вірно -- невірно"* використовуються в ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними (на відміну від тестових завдань з однією найвірнішою відповіддю), не мають жодних відтінків переваги і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоноване запитання існує декілька вірних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

V. Тестові завдання *на визначення причинної залежності* використовуються при необхідності перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником "тому, що", є повним і чітко сформульованим. Тому, хто тестується спочатку необхідно визначити, вірне чи невірне кожне з двох тверджень окремо, а лише потім, якщо обидва вірні, визначити, вірна чи невірна причинна залежність між ними.

VI. Тестові завдання *на відтворення вірної послідовності* (комбінації) потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації. Використання таких завдань доцільне у разі тестування умінь та знань правильної послідовності дій (нормативної діяльності), алгоритмів діяльності, технологічних прийомів тощо. Можливе також їх використання при тестуванні знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів, тощо.

VII. Тестові завдання *відкритого типу* передбачають вільні відповіді на тести, є завданнями без запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо.

Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами. Структура білетів з модульного контролю аналогічна структурі білетів з письмового заліку.

Якщо одне практичне завдання та теоретичне питання оцінені на "один, два або три бали", то загальна оцінка не може бути вищою за "три бали."

Якщо одна із оцінок "один, два, три бали", то загальна оцінка модульного контролю не може бути вищою за "шість балів".

Індивідуальне завдання включає в себе роботу в малих групах, домашні завдання, участь в дискусіях оцінюється за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та деталізації плану;

повноти й глибини розкриття теми;
наявності ілюстрації (таблиці, рисунки, схеми, тощо);
кількості використаних джерел (не менше десяти);
використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду;
наявності положень наукової новизни;
наявності конкретних пропозицій;
якості оформлення.

Приклад завдань підсумкової контрольної роботи

Теоретична частина

Охарактеризуйте основні проблеми з питання:

Охарактеризуйте види ризиків, що існують в підприємницькій діяльності (максимум 3 бали).

Назвіть та охарактеризуйте основні джерела фінансування підприємницької діяльності (максимум 3 бали).

Практична частина

Діагностичне завдання (максимум 6 балів)

Типографія в поточному кварталі випускає декілька видів продукції. На основі даних у таблиці розрахуйте чистий прибуток підприємства за квартал.

Таблиця

Вихідні дані

Найменування продукції	Ціна одиниці, грн	Тираж, тис. шт.	Загальна собівартість, грн
Дитяча енциклопедія	60	150	6 750
Навчальний посібник з менеджменту	80	200	14 400
Тлумачний словник	95	80	6 480

Евристичне завдання (максимум 8 балів)

Для розширення сфери послуг та одержання більшої маси прибутку типографія збирається придбати нове обладнання, але грошових коштів недостатньо. Тому перед менеджером з фінансових питань стоїть питання: взяти кредит у банку або взяти обладнання у лізинг. Вартість нової машини – 1 300 000 грн. Строк повернення

кредиту 6 років за умови 14 % річних. Строк служби обладнання (а також строк лізингового договору) – 8 років. Амортизація нараховується рівномірним методом. Річна вартість послуг лізингової компанії за рік дорівнює 2,5 % від річних амортизаційних відрахувань. Вибір придбання обладнання обґрунтуйте.

Для оцінки підсумкової контрольної роботи використовуються критерії, які наведені в табл. 10.

Таблиця 10

**Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи
з навчальної дисципліни**

Критерії оцінювання	Бали
Теоретичне завдання (максимум 6 балів, по 3 бали за кожне питання)	
Студент без достатнього розуміння застосовує теоретичний матеріал. Правильна відповідь відсутня. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	1,5
Студент застосовує системні знання навчального матеріалу на високому рівні. Отримана відповідь логічна та обґрунтована. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	3
Практичне діагностичне завдання (6 бали)	
Студент припускається досить великої кількості грубих помилок і отримує неправильний результат, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні економічних явищ та процесів. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	2
Методичний підхід до вирішення завдання є правильним, але допущені помилки у розрахунках деяких показників. Висновки зроблені, проте вони недостатньо повні та аргументовані. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	4
Визначено завдання за правильним алгоритмом, надані пояснення і зроблені обґрунтовані висновки. Усі етапи вирішення аргументовані. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	6
Практичне евристичне завдання (8 балів)	
Студент стикається зі значними труднощами при проведенні аналізу. Завдання не розв'язане, труднощі розв'язання завдання на елементарному рівні. В завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та вірна відповідь. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	1
При виконанні завдань показано часткове вміння застосовувати теоретичні знання для проведення економічного аналізу. Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них, виконана більша частина розрахунків з наявністю істотних помилок. Проведений аналіз неповний. Висновки відсутні. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	2
Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них. Допускаються незначні випадкові погрішності, які суттєво не впливають на змістовність відповіді. Висновок поданий, проте є недостатньо аргументованим. Оформлення виконаного завдання має	4

бути охайним

Закінчення табл. 10

1	2
Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на закони та інші нормативні документи. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	6
При виконанні завдань показано вміння застосовувати теоретичні знання для проведення аналізу. Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних учених. При розкритті питання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу. Обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми за вказаний часовий інтервал. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	8

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів ХНЕУ ім. С. Кузнеця в системі оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 11). Дисципліна вважається зарахованою, якщо підсумкова кількість балів за результати успішності студента складає мінімум 60 балів.

Таблиця 11

Переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Залік з дисципліни
A	90 – 100 балів	Відмінно	Зараховано
B	82 – 89 балів	Добре	
C	74 – 81 балів		
D	64 – 73 балів	Задовільно	
E	60 – 63 балів		
FX	35 – 59 балів	Незадовільно – потрібне повторне перескладання	Незараховано
F	1 – 34 балів	Незадовільно – потрібне повторне вивчення дисципліни	

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы / М. М. Алексеева. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 217 с.
2. Белолипецкий В. Г. Финансы фирмы : курс лекций / В. Г. Белолипецкий ; под ред. И. П. Мерзлякова. – М. : ИНФРА-М., 1998. – 298 с.
3. Большой толковый словарь бизнеса. – М : Вече. 1998. – 578 с.
4. Бусыгин А. В. Предпринимательство : учебник для вузов / А. В. Бусыгин. – М., 2008. – 320 с.
5. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – М. : МГУ, 1995. – 252 с.
6. Гончарук В. А. Маркетинговое консультирование / В. А. Гончарук. – М. : Дело, 2008. – 248 с.
7. Карлсон Д. Типичные ошибки малого бизнеса / Д. Карлсон. – СПб. : Питер, 1998. – 224 с.
8. Кирхлер Э. Принятие решений в организациях. Психология труда и организационная психология / Э. Кирхлер, А. Шрот ; пер. с нем. – Х. : Изд. Гуманитарный центр, 2004, – 160 с.
9. Красовский Ю. Д. Сценарии организационного консультирования / Ю. Д. Красовский. – М. : ОАО "Типография "Новости", 2000. – 366 с.
10. Культура предпринимательства : учебн. пособ. – СПб. : Изд. "Питер", 2000. – 176 с.
11. Про власність : Закон України. – К. : Україна, 1991. – 16 с.
12. Про господарські товариства : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – С. 1403–1425.
13. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – С. 901–924.
14. Про підприємництво : Закон України. – К. : Україна, 1991. – 30 с.
15. Про підприємства в Україні : Закон України. – К. : Україна, 1991. – 32 с.
16. Про банкрутство : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – С. 1038–1043.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 32. – С. 1038–1043.
18. Про ліцензування підприємницької діяльності : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 32. – С. 1038–1043.

19. Про патентування : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993 – № 32 – С. 1038–1043.

20. Про промислово-фінансові групи в Україні : Закон України // Еженед. Баланс. – 1995. – № 23.

11.2. Додаткова

21. Градов А. П. Экономическая стратегия фирмы : учебн. пособ.

/ под ред. проф. А. П. Градова. – СПб. : Специальная литература, 1995. – 412 с.

22. Литвак Б. Практические занятия по управлению. Мастер – класс : учебн. пособ. / Б. Литвак. – М. : Изд. "Экономика", 2002. – 355 с.

23. Основы предпринимательского дела / под ред. Ю. М. Осипова. – М. : МГУ, 1997. – 312 с.

24. Основы предпринимательского дела : учебник / под ред. Ю. М. Осипова, Е. Е. Смирновой. – 2-е изд. перераб. и доп. – М. : Изд. "Бек", 1996. – 476 с.

25. Предпринимательство : учебник / под ред. М. Г. Лапусты. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 448 с.

26. Речмен Д. Современный бизнес : учебник / Д. Речмен, М. Х. Мескон, К. Л. Боуви, Дж. В. Тилл ; пер с англ. – М. : Республика. – 287 с.

27. Рубин Ю. Б. Основы бизнеса / под ред. проф. Ю. Б.Рубина, проф. И. А.Ягодкиной. – М. : МЭСИ. 2009. – 257 с.

28. Рюттингер Р. Культура предпринимательства / Р. Рюттингер. – М. : Экономика, 2002. – 360 с.

29. Саниахметова Н. А. Юридический справочник предпринимателя / Н. А. Саниахметова. – Х. : ООО "Одиссей", 2004. – 1056 с.

30. Седова Л. Н. Могущество имиджа : учебн. пособ. / Л. Н. Седова. – Х. : ХНЭУ, 2005. – 399 с.

31. Седова Л. Н. Этика делового общения : учебн. пособ. / Л. Н. Седова. – Х. : ХГЭУ, 2002. – 383 с.

32. Седова Л. Н. Этика личности и этика характера : учебн. пособ.

/ Л. Н. Седова. – Х. : ХНЭУ, 2004. – 251 с.

33. Стонер Джеймс А. Ф. Вступ у бізнес / А. Ф. Стонер Джеймс, Г. Едвін Долан ; пер. з англ. ; ред. Й. С. Завадського. – К. : Вид. Європ. Ун-ту фін., інформ. систем, менеджменту і бізнесу, 2000. – 752 с.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

34. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

35. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

37. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua>.

36. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

38. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	9
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	10
4. Плани лекцій	13
5. Плани практичних та семінарських занять	15
6. Самостійна робота студентів	20
7. Контрольні запитання для самодіагностики	23
8. Індивідуально-консультативна робота	24
9. Методики активізації процесу навчання	24
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	27
11. Рекомендована література	35
11.1. Основна	35
11.2. Додаткова	36
11.3. Ресурси мережі Інтернет	36

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-КУЛЬТУРА"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
усіх форм навчання

Укладачі: **Лепейко** Тетяна Іванівна
Кривобок Катерина Володимирівна
Сорокіна Анастасія Сергіївна

Відповідальний за випуск **Лепейко Т. І.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 66 ЕВ. Обсяг 38 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*